

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

telefoon [REDACTED]
[REDACTED]
Zaaknummer 5433966

NatuurInclusief
Mevrouw [REDACTED]
Korenbree 23 a
7271 LH BORCULO

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
22 juli 2020	2020/0189048			

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming

Geachte mevrouw [REDACTED],

U heeft, namens NatuurInclusief, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 9 juli 2019² ontvangen. Met de aanvullende gegevens heeft u de aanvraag op onderdelen gewijzigd³. Deze wijzigingen nemen we mee in onze beslissing. De aanvraag betreft een ontheffing voor het uitvoeren van ecologisch onderzoek in de gehele Provincie Overijssel. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Besluit

Wij honoreren uw verzoek gedeeltelijk. Wij verlenen u een ontheffing voor de verbodsbepalingen voor soortgroepen, genoemd in tabel 1 (zie volgende bladzijde). Voor het vangen van dieren mag u specifieke vangmiddelen gebruiken. Wij geven u een ontheffing voor het gebruik van deze niet-selectieve vangmiddelen. De toegestane middelen zijn weergegeven in tabel 2 op de volgende bladzijde. U mag vallen (harpvallen en life-traps), vangkooien (fuiken) en mistnetten buiten gebouwen niet bij u hebben zonder ontheffing⁴. Om die middelen te gebruiken tijdens het veldwerk geven wij u tevens een ontheffing van dat verbod⁵.

Wij weigeren een ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in tabel 3. Het betreft vooral de gevraagde ontheffing om van alle soortgroepen nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen. Tijdens ecologisch veldonderzoek is er een kans dat voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigd raken. Van vernielen is geen sprake, tenzij het om waterbiotopen gaat. Door het gebruik van vangnetten (amfibieënnet) in het water raken voortplantingsplaatsen ernstig verstoord en tast u de functionele leefomgeving fysiek aan. Dat is door het gebruik van dit vangmiddel en de vangmethode niet te voorkomen.

Tijdens ecologisch veldonderzoek tast u, anders dan bij waterbiotopen, de functionele leefomgeving fysiek niet aan. U gaat zorgvuldig te werk en draagt er zorg voor dat er zo min mogelijk verstoring optreedt. In

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid, 3.8, eerste lid, 3.9, tweede lid en art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8, eerste lid Wnb, art. 3.34, eerste lid.

² Ons kenmerk 2019/0206564

³ Aanvullende gegevens van 30 april 2020, ons kenmerk 2020/0131096.

⁴ Wet natuurbescherming art. 3.24, tweede lid i.c. m. Besluit natuurbescherming, art. 3.10 en 3.11.

⁵ Wet natuurbescherming, art. 3.25, vierde lid.

de incidentele aantasting van een voortplantings- of rustplaats op het land tijdens ecologisch veldonderzoek zien wij geen overtreding van een verbodsbepaling.

Daarnaast weigeren wij ontheffing van het verbod om eieren te rapen of opzettelijk te vernielen voor de soortgroepen op het land. Uit alle informatie in uw aanvraag komt niet naar voren dat er sprake is van onderzoek, waarbij het eieren rapen of opzettelijk vernielen noodzakelijk is. Wij zien geen aanleiding om u hiervoor een ontheffing te verlenen.

U vraagt ook ontheffing aan van het verbod om dieren onder zich te hebben of te vervoeren. Tijdens veldecologisch onderzoek vangt u eventueel dieren op de plek waar ze voorkomen. U laat ze op dezelfde plek ook weer vrij. Er is geen sprake van het vervoeren naar een andere plek. Het tijdelijk vasthouden, direct na de vangst, zien wij niet als een overtreding van het verbod om dieren 'onder zich te hebben of te vervoeren'.

De gevraagde ontheffing om dieren uit te zetten⁶ betreft u op het terugplaatsen van gevangen dieren (ook exoten). Elk dier, dat u vangt, dient u op de vangplek weer vrij te laten. Het direct weer vrij laten na vangst valt onder de algemene zorgplicht⁷ uit de Wnb en niet onder het verbod om dieren uit te zetten. Ontheffing daarvoor is niet nodig.

Tabel 1: Soortgroepen en verbodsbepalingen Wnb waarvoor ontheffing wordt verleend

Soortgroep	Verbodsbepaling Wnb (art.)	
Vogels	n.v.t.	
Vleermuizen	3.5, lid 1	opzettelijk vangen
	3.5, lid 2	opzettelijk verstoren
Grondgebonden zoogdieren	3.5, lid 1	opzettelijk vangen
	3.5, lid 2	opzettelijk verstoren
Amfibieën	3.5, lid 1	opzettelijk vangen
	3.10, lid 1a	
	3.5, lid 2	opzettelijk verstoren
	3.5, lid 3	eieren opzettelijk te vernielen of te rapen
Reptielen	3.5, lid 4	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen
	3.10, lid 1b	
	3.5, lid 1	opzettelijk vangen
	3.10, lid 1a	
Vissen	3.5, lid 2	opzettelijk verstoren
	3.5, lid 1	opzettelijk te vangen
	3.10, lid 1a	
	3.5, lid 2	opzettelijk verstoren
Ongewervelde dieren	3.5, lid 3	eieren opzettelijk vernielen of rapen
	3.5, lid 4	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen
	3.10, lid 1b	
	3.5, lid 1	opzettelijk vangen
	3.10, lid 1a	
	3.5, lid 2	opzettelijk verstoren
	3.5, lid 3	eieren opzettelijk vernielen of rapen
	3.5, lid 4	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen
	3.10, lid 1b	

Tabel 2: Middelen waarvoor ontheffing wordt verleend

Soortgroep	Verbod	Middel (art. 3.9, eerste lid en art. 3.24, tweede lid)
Vleermuizen	Vangen	Mistnetten en harpvallen
Grondgebonden zoogdieren	Vangen	Inloopvallen
Amfibieën	Vangen	Netten, fuiken, vangemmers
Vissen	Vangen	Netten, fuiken elektrovisapparatuur
Ongewervelden	Vangen	Netten

⁶ Wet natuurbescherming, art. 3.34, eerste lid.

⁷ Wet natuurbescherming, art. 1.11, eerste lid.

Tabel 3: Verbodsbepalingen Wnb waarvoor geen ontheffing wordt verleend

Soortgroep	Verbodsbepaling Wnb (art.)	
Vogels	3.1, lid 2	nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk vernielen of beschadigen
	3.1, lid 3	eieren opzettelijk rapen en onder zich hebben
	3.1, lid 4	opzettelijk verstoren
Vleermuizen	3.5, lid 4	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen
	3.6, lid 2	onder zich hebben of vervoeren
Grondgebonden zoogdieren	3.5, lid 4 3.10, lid 1b	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen
	3.6, lid 2	onder zich hebben of vervoeren
Reptielen	3.5, lid 3	eieren opzettelijk vernielen of rapen
	3.5, lid 4 3.10, lid 1b	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen
	3.6, lid 2	onder zich hebben of vervoeren
Vissen	3.6, lid 2	onder zich hebben of vervoeren
Ongewervelden	3.6, lid 2	onder zich hebben of vervoeren
Planten	3.5, lid 5 3.10, lid 1c	opzettelijk plukken, verzamelen, af snijden, ontwortelen of vernielen
Dieren algemeen	3.34, lid 1	Dieren of eieren uitzetten

De motivering voor ons besluit is in bijlage 2 (overwegingen) weergegeven.

Het volgende stuk van de aanvraag maakt onderdeel uit van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften:

- Anonymus, 2020. Onderzoeksprotocol beschermde soorten. Provincie Overijssel. NatuurInclusief, Ecologisch advies- en projectbureau, Borculo. Ons kenmerk 2020/0131096.

Deze ontheffing is geldig tot en met 31 juli, 2040.

Ambtshalve intrekking of wijziging ontheffing

Wij wijzen u er op dat wij ambtshalve deze ontheffing wijzigen of intrekken als de omstandigheden zodanig veranderd zijn, dat wij deze niet of onder andere beperkingen of voorwaarden zouden hebben verleend.⁸

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁹. De verschuldigde leges zijn:

Artikel Code	Artikel omschrijving	Leges bedrag
7.6.2	Wnb soorten – In behandeling nemen van een aanvraag voor een ontheffing als bedoeld 3.3, 3.8 en 3.10 Wnb, die al dan niet ziet op het realiseren van een infrastructureel werk, ruimtelijke inrichting of projectontwikkeling.	€ 2.948,00
i.c.m. 3.4, vierde lid	Vermindering leges door gedeeltelijke weigering ontheffing	€ -1.474,00
Totaal leges		€ 1.474,00

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

⁸ Wnb, art. 5.4, eerste lid, sub d.

⁹ Belastingverordening Overijssel.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met [REDACTED]. Zij is tijdens kantooruren te bereiken op nummer [REDACTED]. Schrijft u ons een brief of e-mail? Vermeld dan ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2019-003119. Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

[REDACTED]
Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Onderzoeksprotocol beschermde soorten. Provincie Overijssel. NatuurInclusief, Ecologisch advies- en projectbureau, Borculo (versie 2020)
Bijlage 4	Ethische richtlijnen vangen en hanteren van vleermuizen
Bijlage 5	Desinfectie protocol veldwerk, RAVON, april 2020

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van alle gemeenten in Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 – 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 – 361 55 55.

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Moet u volgens voorschriften iets melden of contact opnemen met het bevoegd gezag?

Geeft u altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (2020/0189048). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek bestemd is. Het **Overijssel Loket** is bereikbaar via de telefoon onder nummer **038 499 88 99** of via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij het melden ook uw contactgegevens aan ons door.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. De aangegeven handelingen en/of de toegestane middelen mogen uitsluitend worden verricht dan wel toegepast voor ecologisch onderzoek om kennis over één of meerdere diersoorten te vergaren, bijvoorbeeld voor onderzoek ter onderbouwing van een aanvraag van een ontheffing.
3. De ontheffinghouder, veldmedewerkers van de ontheffinghouder of de personen die in opdracht van de ontheffinghouder in het veld fysiek onderzoek uitvoeren naar beschermde soorten dragen een afschrift (digitaal) van de ontheffing bij zich, inclusief alle daarbij behorende bijlagen.
4. De in voorschrift 3 genoemde (rechts)personen zijn aantoonbaar op de hoogte van de inhoud en het doel van de voorschriften en beperkingen, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan geven.
5. De ontheffinghouder zorgt ervoor dat alle gebruikers van deze ontheffing op de hoogte zijn van de nieuwste (wetenschappelijke) inzichten over het doen van ecologisch onderzoek met minder versturende effecten voor de betrokken soort en een hogere trefkans.
6. Uw onderzoeksprotocol wordt ten minste één keer in de drie jaar aangepast aan de nieuwste wetenschappelijke inzichten c.q. onderzoeksmethoden. Aanpassing is nodig als uit de nieuwste inzichten blijkt dat nieuwe middelen en/of methoden leiden tot minder verstoring van soorten, voortplantingsplaatsen en/of rustplaatsen en/of tot een hogere trefkans.
7. Als u het onderzoeksprotocol beschermde soorten aanpast, stuurt u de aangepaste versie binnen 4 weken (na de interne vaststelling binnen uw adviesbureau) naar provincie Overijssel, team vergunningen, onder vermelding van het kenmerk (2020/0189048) van de ontheffing.
8. U legt een aangepast onderzoekprotocol van uw adviesbureau aan ons voor ter goedkeuring.

Veldonderzoek

9. U (of uw rechtsopvolgers), uw medewerkers of in uw opdracht handelende (recht-)personen voeren in het veld fysiek onderzoek naar beschermde soorten uit volgens het meest recente 'onderzoeksprotocol beschermde soorten' van uw adviesbureau voor provincie Overijssel.
10. Bij elk veldonderzoek moet ernstige verstoring van het leefgebied tijdens de voortplantingsperiode of de overwintering van een betrokken soort zo veel als mogelijk voorkomen worden. Het onderzoek mag de voortplanting niet in gevaar brengen of de overwintering verstoren.

11. Bij onderzoek in water met een schepnet tijdens het voortplantingsseizoen¹⁰ van vissen en amfibieën, zorgt u er voor dat in ieder geval 50% van de geschikte voortplantingsplaats, die onderzocht wordt, ongemoeid wordt gelaten.
12. Gevangen dieren moeten zo snel mogelijk, op de plek waar ze gevangen zijn, weer vrij worden gelaten.
13. Soorten waarvoor geen ontheffing is verleend (niet beschermde soorten), dienen gelijk los gelaten te worden.
14. Het is niet toegestaan om libellenlarven, rupsen of planten van beschermde soorten mee te nemen om op te kweken ten behoeve van determinatie.
15. U voorkomt het overbrengen of verspreiden van ziektekiemen via materieel, materiaal of kleding. Dit doet u door bij elk veldonderzoek naar water- en oeverplanten, macro-fauna, amfibieën en/of vissen het actuele 'desinfectie protocol veldwerk vissen en amfibieën' van de stichting RAVON (zie bijlage 5 voor actuele versie 2020) toe te passen. Aanvullend hieraan ontsmet u voor en na ecologisch onderzoek in en nabij vochtige tot natte biotopen alle materialen (inclusief schoeisel).
16. Om verspreiding van ziektekiemen te voorkomen is het niet toegestaan om amfibieën, reptielen en/of vissen naar een andere plek dan de vangplek te verplaatsen.
17. Ter voorkoming van verspreiding van invasieve exoten reinigt u bij het verlaten van de locatie van een veldonderzoek eerst het profiel van schoenen, laarzen en banden van vervoersmiddelen grondig met water en een borstel om plantenresten volledig te verwijderen.

Onderzoek op basis van eDNA

18. Als het doel van het onderzoek bereikt kan worden met eDNA als onderzoeksmethode, dan past u deze onderzoeksmethode toe. Dit onderzoek voert een ervaren veldecoloog uit met minimaal 3 jaar aantoonbare veldonderzoekservaring naar de betreffende soort(-en).
19. Het verzamelen en conserveren van monsters t.b.v. eDNA moet verifieerbaar worden uitgevoerd volgens de daarvoor geldende protocollen die het betreffende laboratorium daaraan stellen.

Middelen

20. Het gebruik van elektrovisapparatuur is alleen toegestaan in water, waarin geen eitjes en/of larven van amfibieën en/of vissen aanwezig zijn. Dit voorschrift geldt totdat u wetenschappelijk bewijs overlegt waaruit blijkt dat elektrovisapparatuur niet leidt tot sterfte van amfibieën en vissen als eitje of larve.
21. Zodra deze beschikbaar is stuurt u ons een rapport waarin wetenschappelijk wordt aangetoond dat de gebruikte elektrovisapparatuur bij veldwerk niet leidt tot sterfte van eitjes en/of larven van amfibieën en/of vissen ter goedkeuring.
22. U controleert inloopvallen voor grondgebonden zoogdieren regelmatig. De interval tussen de controles moet zijn afgestemd op de betreffende soort.
23. U voorziet inloopvallen voor grondgebonden zoogdieren van geschikt voer en hooi. Indien nodig vult u deze aan c.q. vervangt u deze voor vers materiaal tijdens de controleronden.
24. U plaatst de inloopvallen uit de zon en zodanig dat instroom van (regen-)water niet mogelijk is.

---

¹⁰ Het voortplantingsseizoen is de periode vanaf paring en/of het bevruchten van eitjes tot en met de volledig metamorfose.

25. Het gebruik van een 'insectennet' is toegestaan als het niet mogelijk is een (libellen-)soort op zicht te determineren.
26. Het vangen van libellen met een insectennet is alleen toegestaan als laatste middel om een soort op naam te brengen, als aantoonbaar ook eDNA hierin geen uitkomst biedt. In het jaarlijkse rapport (voorschrift 32) moet worden aangegeven waarom inventarisatie met behulp van eDNA niet mogelijk was.

Mistnetten

27. U gebruikt mistnetten uitsluitend voor het vangen van vleermuizen als er nader soortgericht onderzoek nodig is om gegevens te verkrijgen die niet op een andere, minder invasieve methode te krijgen zijn. Voorbeelden daarvan zijn determinatie van soorten, die zeer slecht met een batdetector uit elkaar te houden zijn, of om dieren te zenderen ten behoeve van het vinden van kraamkolonies of overwinteringsplaatsen, of om biometrische gegevens op te nemen (zoals afmeting, gewicht, leeftijd, seksuele status en gezondheid).
28. Uitsluitend onder leiding van een gecertificeerd zelfstandig vleermuisvanger mogen mistnetten worden toegepast. De erkenning als gecertificeerd zelfstandig vleermuisvanger moet gepubliceerd zijn op lijst met zelfstandige vangers op de website van vleermuizenvangen.nl of de opvolger daarvan.¹¹
29. De gecertificeerd zelfstandig vleermuisvanger hanteert de ethische 'richtlijnen voor het vangen en hanteren van vleermuizen' (2009) van de commissie vleermuizenvangen, bijgevoegd als bijlage 4 aan deze ontheffing, of een recentere versie hiervan.
30. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van een onderzoek, waarbij mistnetten worden gebruikt, informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
  - de naam van de gecertificeerd zelfstandig vleermuisvanger ter plaatse, inclusief het 06-telefoonnummer daarvan;
  - de namen van de begeleidend veldecologen c.q. vrijwilligers;
  - zo nauwkeurig mogelijk de locatie met straatnamen en postcodegebied waar het onderzoek worden uitgevoerd;
  - het kenmerk van deze ontheffing (2020/0189048).
31. Na afronding van het onderzoek stuurt u ons en beknopte evaluatie toe, waarin het vangonderzoek wordt geëvalueerd. In de evaluatie vermeldt u de naam van het project, de gemeente, hoe vaak er is gevangen en welke soorten in welke aantallen zijn gevangen. Tevens vermeldt u eventuele (bijna-)dodelijke ongelukjes onder vermelding van leerpunten om dergelijke situaties te voorkomen. Deze evaluatie stuurt u ons in het jaar van het onderzoek toe en uiterlijk 15 februari van het daarop volgende jaar.

Rapportageplicht

32. De ontheffinghouder dient jaarlijks per gemeente te rapporteren welke middelen, toegestaan volgens deze ontheffing, zijn toegepast. Tevens geeft u aan welke soorten zijn gevangen c.q. verwond of gedood zijn bij het vangen. Ook geeft u informatie over verstoorde of vernielde voortplantingsplaatsen en rustplaatsen door.
Concreet moet het volgende worden weergegeven:
  - per onderzoek de locatie (naam gemeente) en datum,
  - per onderzoek het doel daarvan,
  - gebruikte vangmiddelen/-methoden,
  - reden van gebruik c.q. het niet toepassen van een alternatieve minder invasieve onderzoeksmethode;
  - per locatie en middel, het aantal gevangen exemplaren van een soort;

---

¹¹ Zie website <http://www.vleermuizenvangen.nl/vangstysteem/lijt-zelfstandig-vangers>

- de aantallen verstoorde c.q. gedode individuen van een soort (ook als er geen sprake is van opzet);
- de aantallen verstoorde of vernielde voortplantings- of rustplaats van een soort.

Het rapport bestaat uit een spreadsheet.

33. Het rapport moet elk jaar uiterlijk 15 februari digitaal worden aangeleverd bij Gedeputeerde Staten van Overijssel via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl, onder vermelding van Wet natuurbescherming – soorten en het kenmerk van de ontheffing (2020/0189048). Het eerste rapport levert u uiterlijk 15 februari 2022 aan.

BIJLAGE 2 - OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluiten de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	11
A1	Bevoegdheid	11
A1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	11
A2	Procedure	11
A2.1	Overeenstemming andere provincie	11
A2.2	Adviesverzoek aan gemeente	11
A2.3	Relevante overige besluiten	11
A3	Toetsingskader soorten	11
A3.1	Wettelijke regels	12
A3.2	Provinciaal beleid	12
A3.2.2	Beleidsregel Natuur Overijssel 2017	12
B	AANVRAAG ONTHEFFING – DE FEITEN	13
B1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	13
B1.1	Omschrijving van de activiteiten	13
B1.2	Doel van het ecologisch onderzoek	13
B1.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	13
B1.4	Middelen waarvoor ontheffing wordt gevraagd	15
B1.5	Periode	15
B1.6	Onderliggende documenten / informatie	15
B1.7	Aanvullende gegevens	15
B1.8	Conclusie noodzaak ontheffing	15
C	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	16
C1	Inhoudelijke beoordeling	16
C1.1	Beoordeling Inventarisatiemethode en (vang)middelen	16
C1.3	Alternatievenafweging	19
C1.4	Wettelijk belang	20
C1.5	Beoordeling staat van instandhouding	20
C1.6	Toetsing aan overige vereisten	20
C1.7	Eindconclusie toetsing	20
C1.8	Zorgplicht blijft altijd gelden	21
C2	Adviezen	21
C2.1	Bespreking van adviezen	21
D	Slotconclusie	21
	BIJLAGE 3 – Onderzoeksprotocol beschermde soorten – prov. Overijssel	23
	BIJLAGE 4 – Ethische 'richtlijnen vangen en hanteren van vleermuizen'	25

BIJLAGE 5 – Desinfectie protocol veldwerk, RAVON 26

A BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

A1 Bevoegdheid

A1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹². In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb.

Als de activiteiten ook gevolgen hebben voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (art. 1.3, derde lid Wnb) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De activiteiten bestaan uitsluitend uit onderzoek naar de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. Er worden geen soorten aan de natuur onttrokken. Effecten op populaties op het grondgebied van een andere provincie treden niet op. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van alle gemeenten¹³ in de provincie Overijssel gestuurd met het verzoek om advies. De gemeenten zijn vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

De gemeenten Zwolle en Steenwijkerland hebben op ons adviesverzoek gereageerd. De reactie van gemeente Zwolle hebben we voor kennisgeving aangenomen.¹⁴ De reactie van de gemeente Steenwijkerland bespreken we in paragraaf B3.

A2.3 Relevante overige besluiten

Wij wijzen u erop, dat er mogelijk ook andere besluiten nodig zijn voordat u het voorgenomen ecologisch onderzoek uitvoert. De ontheffing soorten is niet zonder meer toepasbaar binnen Natura 2000-gebieden. Als ecologisch onderzoek binnen (de invloedsfeer van) een Natura 2000-gebied plaats vindt, dan zijn significant negatieve effecten op één of meerdere instandhoudingsdoelen van dit gebied niet op voorhand uit te sluiten. U heeft dan mogelijk ook een natuurvergunning nodig op basis van de Wnb¹⁵. Neem in dat geval contact met ons op. Wij zijn ook voor dat onderdeel bevoegd gezag.

A3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

---

¹² Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid.

¹³ Te weten: Staphorst, Rijssen-Holten, Raalte, Ommen, Olst-Wijhe, Oldenzaal, Losser, Kampen, Hof van Twente, Hengelo, Hellendoorn, Hardenberg, Zwartewaterland, Zwolle, Woerden, Twenterand, Tubbergen, Steenwijkerland, Haaksbergen, Enschede, Dinkelland, Deventer, Dalfsen, Almelo en Borne.

¹⁴ Ons kenmerk 2019/0244136.

¹⁵ Wet natuurbescherming, artikel 2.7, tweede en derde lid.

A3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹⁶ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁷ zijn voor de toetsing relevant.

A3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7).

A3.2.1 Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur

Met de Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hierna: Omgevingsverordening) hebben wij een nadere invulling gegeven aan enkele wettelijke regels. In deze verordening zijn een aantal nationaal beschermd diersoorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Het gaat om soorten die algemeen voorkomen. De betreffende soorten zijn opgenomen in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. De populaties van deze soorten verkeren in een gunstige staat van instandhouding. Deze vrijstellingen zijn aanvullend aan de vrijstellingen via de gedragscodes.

Voor de soorten in de eerder genoemde bijlage geldt een vrijstelling voor het opzettelijk vangen en het beschadigen van rust- en verblijfplaatsen. Deze vrijstelling geldt ook voor het ecologisch onderzoek in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling¹⁸. De provinciale vrijstelling geldt alleen als dit nodig is in het belang, zoals dit per soort is weergegeven in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. En als aan onderstaande voorwaarden is voldaan.

Voorwaarden

- De vrijstelling voor de handeling is niet geregeld in een door de minister goedgekeurde gedragscode.
- Er zijn geen andere bevredigende oplossingen om de doelstellingen van de handelingen te bereiken.
- De algemene zorgplicht is in acht genomen. Dat wil zeggen dat het opzettelijk vangen en doden van dieren zoveel mogelijk is voorkomen.

A3.2.2 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

In onze beleidsregel Natuur geven we uitleg over de wijze waarop onze provincie uitvoering geeft aan de Wet natuurbescherming. De beleidsregel wordt aangepast als daar aanleiding toe is. In 2019 is onder andere een paragraaf aan de beleidsregel toegevoegd over jaarrond beschermde vogelnesten. Deze wijziging is 1 september 2019 inwerking getreden.

Achtergrondinformatie bij wijzigingen in onze beleidsregels vindt u in de 'Handreiking soortenbescherming'.¹⁹

---

¹⁶ Art. 3.9, art. 3.10 en art. 3.11, Besluit natuurbescherming

¹⁷ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming.

¹⁸ Ambtelijke afstemming over reikwijdte vrijstelling in maart 2020.

¹⁹ Zie website provincie Overijssel: <https://www.overijssel.nl/loket/vergunning/milieu-natuur/wet-3/>, onderaan de webpagina onder het kopje 'Toelichting'.

B AANVRAAG ONTHEFFING – DE FEITEN

B1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

B1.1 Omschrijving van de activiteiten

U vraagt een ontheffing voor het uitvoeren van ecologisch onderzoek in provincie Overijssel. Dat is onder andere nodig om te beoordelen of door het uitvoeren van activiteiten verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming (verder Wnb), onderdeel soorten, worden overtreden. Dit type onderzoek kent verschillende varianten. Het kan bestaan uit alleen het onderzoeken van aan- of afwezigheid van soorten, maar kan ook verder gaan zoals bijvoorbeeld het onderzoeken van populatiegrootte of het onderzoeken van het gebruik van het gebied door een soort in een bepaalde periode. Dat laatste is onder andere van belang om te bepalen hoe essentieel een gebied is voor een bepaalde soort.

Voorbeelden van de ecologische onderzoeken zijn het vaststellen van migratiegedrag, vaststellen van voortplanting, bepalen hoe de populatieopbouw is of het gebruik van diverse soorten verblijfplaatsen. In de ruimste zin van het woord gaat het om onderzoek om kennis te vergroten over de verschillende beschermde soorten. De ecologische onderzoeken worden uitgevoerd voor een grote verscheidenheid aan activiteiten. Meestal voert u een ecologisch onderzoek uit in opdracht van of in samenwerking met derden. U voert ook onderzoek uit om uw eigen kennis van een soort te vergroten.

B1.2 Doel van het ecologisch onderzoek

Het ecologisch onderzoek kent verschillende doelen. Een daarvan is de aan- of afwezigheid van beschermde flora en fauna aan te tonen. Een tweede doel is informatie verzamelen om de effecten op de staat van instandhouding van een soort door een voorgenomen ontwikkeling vast te stellen. Een ander doel is specifieke kennis over een soort vergaren om kennislacunes weg te nemen.

B1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan van de verbodsbepalingen en soortgroepen, zoals opgenomen in tabel 4.

Tabel 4: overzicht aanvraag soortgroepen en verbodsbepalingen

Soortgroep	verbodsbepaling (opzettelijk) doden of vangen ^{20, 21, 22}	nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk vernielen of beschadigen ²³	Eieren van vogels rapen en onder zich hebben ²⁴	opzettelijk verstoren ^{25, 26}	eieren van deze soort opzettelijk te vernielen of te rapen en/of onder zich te hebben ^{27, 28}	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen ^{29, 30}	opzettelijk te ontwortelen of te vernielen ^{31, 32}	onder zich te hebben of te vervoeren ^{33, 34}
Vogels		X	X	X				X
Vissen	X			X	X	X		X
Amfibieën	X			X	X	X		X
Reptielen	X			X	X	X		X
Vleermuizen	X			X		X		X
Grondgebonden zoogdieren	X			X		X		X
Ongewervelden	X			X	X	X		X
Planten							X	X

Een omschrijving van de soorten en middelen is weergegeven in het 'Activiteitenplan'³⁵. Dit activiteitenplan is na aanleiding van aanvullende vragen nader uitgewerkt in het 'Onderzoeksprotocol beschermde soorten, provincie Overijssel'³⁶.

²⁰ Art. 3.1, eerste lid Wnb

²¹ Art. 3.5, eerste lid Wnb

²² Art. 3.10, eerste lid, sub a Wnb

²³ Art. 3.1, tweede lid Wnb

²⁴ Art. 3.1, derde lid Wnb

²⁵ Art. 3.1, vierde lid Wnb

²⁶ Art. 3.5, tweede lid Wnb

²⁷ Art. 3.1, derde lid Wnb

²⁸ Art. 3.5, derde lid Wnb

²⁹ Art. 3.5, vierde lid Wnb

³⁰ Art. 3.10, eerste lid, sub b Wnb

³¹ Art. 3.5, vijfde lid Wnb

³² Art. 3.10, eerste lid, sub c Wnb

³³ Art. 3.2, zesde lid Wnb

³⁴ Art. 3.6, tweede lid Wnb

³⁵ Kuiters, R., 2019. Activiteitenplan Aanvraag Onderzoeksontheffing. 18 juni 2019. NatuurInclusief, Borculo; pagina 5 tot en met 14. Ons kenmerk 2019/0206564.

³⁶ Anonymus, 2020. Onderzoeksprotocol beschermde soorten. Provincie Overijssel. NatuurInclusief, Ecologisch advies- en projectbureau, Borculo. Ons kenmerk 2020/0131096.

B1.4 Middelen waarvoor ontheffing wordt gevraagd

Voor de volgende (vang)middelen vraagt u eveneens een ontheffing³⁷ aan:

- mistnetten (vleermuizen),
- harpvallen (vleermuizen),
- inloopvallen (grondgebonden zoogdieren),
- vangemmers (amfibieën),
- fuiken (kamsalamander),
- schepnet (amfibieën, ongewervelden),
- insectennet (o.a. libellen, waterjuffers, vlinders),
- sleepnet (ongewervelden).

U schrijft dat u voor de (vang)middelen voor vissen een ontheffing aangevraagd heeft in het kader van de Visserijwet:

- fuiken (grote modderkruiper),
- schepnet,
- elektrovisapparatuur,
- zegen.

Wij interpreteren de tekst als een aanvullende mededeling. U heeft voor het gebruik van deze middelen ook een ontheffing nodig in het kader van de Wet natuurbescherming. Wij beschouwen deze vangmiddelen voor vissen tevens als aangevraagd voor de Wet natuurbescherming.

B1.5 Periode

Oorspronkelijk heeft u voor een periode van vijf jaar ontheffing gevraagd. In de aanvullende informatie³⁸ vraagt u ontheffing aan voor een periode van 20 jaar.

B1.6 Onderliggende documenten / informatie

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- ██████████ 2019. Activiteitenplan Aanvraag Onderzoeksontheffing. 18 juni 2019. NatuurInclusief, Borculo³⁹.
- Anonymus, 2020. Onderzoeksprotocol beschermde soorten. Provincie Overijssel. NatuurInclusief, Ecologisch advies- en projectbureau, Borculo.⁴⁰
- Memo van ██████████, 30 april 2020. Reactie op aanvullende vragen zaaknummer 5433966.⁴¹

B1.7 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 9 juli 2019 ontvangen⁴². Er is tijdens een overleg mondeling toelichting gevraagd op enkele aspecten uit de aanvraag. Hiervan is een kort verslag gemaakt⁴³. Op 28 januari 2020 hebben wij u aanvullende informatie gevraagd. Deze heeft u op 30 april 2020 toegezonden⁴⁴.

B1.8 Conclusie noodzaak ontheffing

Er is een ontheffing nodig om ecologisch veldwerk te verrichten ten behoeve van het verzamelen van informatie over de aanwezigheid van een soort, de effecten op de staat van instandhouding van een soort of om specifieke kennis te vergaren om kennislacunes weg te nemen. Tijdens het uitvoeren van ecologisch onderzoek is er sprake van overtredingen van verbodsbepalingen. Dat kan veroorzaakt worden door de wijze van onderzoek, maar ook door het gebruik van vangmiddelen. Overtredingen van

---

³⁷ ██████████, 2019. Activiteitenplan Aanvraag Onderzoeksontheffing. 18 juni 2019. NatuurInclusief, Borculo; pagina 5 tot en met 14. Ons kenmerk 2019/0206564. Blz. 14, onder 'Artikel 3.9'.

³⁸ Informatie van 30 april 2020, ons kenmerk 2020/0131096, blz. 2.

³⁹ Ons kenmerk 2019/0206564.

⁴⁰ Ons kenmerk 2020/0131096.

⁴¹ Ons kenmerk 2020/0131096.

⁴² Ons kenmerk 2019/0206564.

⁴³ Ons kenmerk 2020/0032827.

⁴⁴ Ons kenmerk 2020/0131096.

verbodsbepalingen zijn niet op voorhand uit te sluiten door de ruime reikwijdte van de gevraagde ontheffing.

Daarnaast is ontheffing nodig voor het gebruik van de vangmiddelen genoemd in tabel 2. De Wnb verbiedt deze middelen, omdat zij niet-selectief zijn.⁴⁵ Hoewel u dit niet heeft aangevraagd heeft u tevens een ontheffing nodig van het verbod om verboden vangmiddelen buitenshuis bij u te hebben.⁴⁶

Er is geen ontheffing nodig voor activiteiten die te scharen zijn onder de algemene zorgplicht⁴⁷, zoals het terug plaatsen van een gevangen exoot tijdens veldonderzoek. Die activiteit valt niet onder de werking van het verbod om dieren uit te zetten.⁴⁸ Het gevangen dier wordt in dit geval niet uitgezet, maar direct terug geplaatst op de plek waar het gevangen is.

In de volgende paragrafen toetsen wij of de ontheffing op basis van de wet verleend kan worden.

C TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor de meeste van uw handelingen en betrokken soorten geen vrijstelling. Uitsluitend voor ecologisch onderzoek ter voorbereiding van een ruimtelijke ontwikkeling, is voor enkele nationaal beschermde soorten⁴⁹ een vrijstelling voor het vangen in de Omgevingsverordening opgenomen. Die soorten zijn opgenomen in de betreffende bijlage⁵⁰. Hierin staat tevens het toegestane middel om deze diersoorten te vangen.

C1.1 Beoordeling Inventarisatiemethode en (vang)middelen

Onderzoeksprotocol beschermde soorten – provincie Overijssel

In het onderzoeksprotocol van uw ecologisch adviesbureau beschrijft u voor een diversiteit aan soorten de periode en de methode van het onderzoek. U onderbouwt hierin tevens de noodzaak van een onderzoeksmethode in relatie tot de doelstelling van het onderzoek. Dit protocol is als bijlage 3 aan het besluit en de overwegingen toegevoegd.

De beschreven inventarisatiemethoden zijn voor een belangrijk deel gebaseerd op bestaande protocollen, handleidingen en dergelijke in het ecologisch werkveld. De wijze van onderzoek is afhankelijk van de doelstelling. U geeft aan dat per soort en doel van het onderzoek altijd de beste keuze wordt gemaakt die tot de minste effecten voor de soort leidt. Het blijft echter altijd maatwerk. Het protocol is daarbij een leidraad.

Tevens staat in het protocol dat u zich aan het hygiëneprotocol van Ravon houdt, voor zover dat noodzakelijk is om verspreiding van ziekten onder amfibieën en reptielen te voorkomen.

Onze reactie n.a.v. het onderzoeksprotocol

Het weergegeven onderzoeksprotocol geeft blijk van een zorgvuldige afweging in de toe te passen onderzoeksmethoden. Door de brede scope van de aanvraag is volgens ons een verdere onderbouwing in dit stadium niet mogelijk. Dat kan pas bij elk concreet uit te voeren onderzoek. Dit komt terug in de verplichte jaarrapportage. Om te borgen dat het meest recente onderzoeksprotocol van uw ecologisch adviesbureau wordt gebruikt, leggen we dat vast in voorschrift 5 en 9. Om te borgen dat uw onderzoeksprotocol de meest recente inzichten op het gebied van onderzoeksmethoden weergeven leggen we dit in voorschrift 6 vast. Daarbij verplichten wij u om een gewijzigd onderzoeksprotocol aan ons voor te leggen ter goedkeuring (voorschrift 8). Dat is in ieder geval nodig om discrepantie tussen de ontheffing en de uitvoeringspraktijk te voorkomen. Het borgt echter ook een terugkerende interactie

⁴⁵ Wet natuurbescherming art. 3.4 eerste en vierde lid en art. 3.9 eerste en derde lid.

⁴⁶ Wet natuurbescherming, art. 3.24, tweede lid i.c.m. besluit natuurbescherming, art. 3.10 en 3.11

⁴⁷ Wet natuurbescherming, art. 1.11, eerste en tweede lid.

⁴⁸ Wet natuurbescherming, art. 3.34, eerste lid.

⁴⁹ Wet natuurbescherming, art. 3.10.

⁵⁰ Bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening.

tussen u als ontheffinghouder en ons, als bevoegd gezag. Door de duur van deze ontheffing is een regelmatig contact nodig, doordat de praktijk van veldonderzoek in een snel tempo aan het veranderen is.

Aanvullend aan het protocol voor de uitvoering van ecologisch veldwerk is volgens ons een betere borging nodig van de kwaliteit van de te bemonsteren voortplantingswateren. Daarmee beschermen wij een deel van de voortplantingsplaatsen van soorten in water. Om te voorkomen dat een voortplantingswater volledig wordt verstoord door het gebruik van onder andere het schepnet geven wij als randvoorwaarde mee dat 50% van de voortplantingswater ongerept moet blijven. Op die wijze blijft, direct na het uitvoeren van de bemonstering, een deel zijn functie als voortplantingswater behouden. We leggen dit in voorschrift 11 vast. De veldecoloog moet een goed ecologisch inzicht hebben in de te onderzoeken soorten, die zich voortplanten in het water. Alleen met voldoende ervaring is borging van het ongemoeid laten van 50% van het geschikte voortplantingswater realiseerbaar. De ontheffinghouder blijft altijd de eindverantwoordelijke hiervoor.

Ter bescherming van amfibieën en reptielen verplichten we via voorschrift 15 het toepassen van het desinfectie protocol van Ravon bij veldonderzoek in en nabij water. Daarbij versterken wij de adviezen in dit protocol door het verplichten van die maatregelen, zowel voor de veldmaterialen, de kleding, de wegwerphandschoenen als de vervoersmiddelen. Ook hierbij zijn steeds de meest recente wetenschappelijke inzichten geldend. Vanuit dezelfde zorg om verspreiding van ziektekiemen te voorkomen leggen wij in voorschrift 16 vast dat het niet is toegestaan om dieren naar een andere plek dan de vangplek te verplaatsen

Aanvullend leggen wij u in voorschrift 17 op dat u de profielen van schoeisel en van banden van vervoersmiddelen moet reinigen met water en een borstel, voordat u een onderzoekslocatie verlaat. We doen dit om ongewenste verspreiding van invasieve exoten zo veel mogelijk te voorkomen. Deze exoten verdringen de inheemse flora. Dit voorschrift geldt voor elke onderzoekslocatie.

Aanvraag ontheffing vangmiddelen

In uw aanvraag heeft u aangegeven welke vangmiddelen bij de onderzoeken eventueel ingezet worden (zie ook paragraaf B1.4). In het onderzoeksprotocol geeft u per soort(-groep) aan welke vangmiddelen u eventueel gebruikt. Het toe te passen vangmiddel is afhankelijk van de doelstelling van het onderzoek, de onderzoeksmethode en de betrokken soort(-en). U kiest steeds voor de beste methode om de doelstelling van het onderzoek te bereiken. Het doel daarbij is om zo min mogelijk verstoring of schade aan een soort of gebied toe te brengen. Het toepassen van de aangevraagde vangmiddelen is gebaseerd op bestaande protocollen en praktijk.

Onze reactie op aangevraagde vangmiddelen

Bij het gebruik van niet selectieve vangmiddelen is terughoudendheid geboden. Het gebruik van deze middelen is wettelijk verboden, onder andere doordat zij ook een bedreiging (kunnen) vormen voor de staat van instandhouding van soorten van in het wild levende dieren. Bij ecologisch veldonderzoek worden dieren weliswaar zo snel mogelijk weer vrij gelaten, maar een deel loopt het risico op beschadiging en/of gaan dood. Bovendien is niet van alle middelen duidelijk of ze niet schadelijk zijn voor andere dieren dan de soorten die men wil vangen.

Het is niet voor elk onderzoek nodig om dieren te vangen. Dat blijkt ook uit uw eigen onderzoeksprotocol. Voor een steeds grotere groep diersoorten (vooral in water) is de aanwezigheid aantoonbaar met eDNA. Dit is geen vangmiddel en heeft geen effecten op de betrokken soort(-en). De techniek ontwikkelt zich steeds verder. Soms is het al mogelijk om zelfs iets aan te geven over de omvang van de populatie. Het is echter (nog) niet geschikt voor alle typen veldonderzoek of voor alle soorten. Voor zover dat wel toepasbaar is hoort deze methode te prevaleren boven het traditionele veldwerk. We nemen daartoe voorschrift 18 op, waarmee we dit opleggen. Daarbij is het belangrijk dat de veldecoloog voldoende kennis heeft over het biotoopgebruik van de betrokken soort en de periode met de hoogste trefkans. Dat garandeert dat een eDNA monster in de goede periode en op de plek met de meeste trefkans wordt genomen. Bovendien moet hij ervaren zijn met het conserveren van monsters. Als een van beide factoren niet gegarandeerd zijn is resultaat van het monster niet betrouwbaar. Dat geldt ook voor het laboratorium, die deze monsters onderzoekt.

Het gebruik van elektrovisapparatuur beperken we tot wateren waarin geen eitjes c.q. larven van amfibieën of vissen aanwezig zijn. Het is niet duidelijk of dit vangmiddel nadelige effecten hierop heeft. Als wetenschappelijk is aangetoond (voorschrift 21) dat deze jonge dieren niet worden geschaad door dit vangmiddel, dan herzien wij dit deel van de ontheffing. We leggen deze beperking vast in voorschrift 20.

Gebruik van mistnetten

U vraagt ook ontheffing voor het gebruik van mistnetten voor het vangen van vleermuizen. Tijdens ons overleg in januari 2020 hebben wij aangegeven dat wij het voornemen hebben om dit deel te weigeren. We waren in de veronderstelling dat alleen de zoogdiervereniging beschikte over een ontheffing voor het gebruik van mistnetten. En dat zij anderen per project machtigen als voldaan wordt aan verschillende randvoorwaarden. Daarin zit een zekere kwaliteitsborging, zowel voor de noodzaak om vleermuizen te gaan vangen, als ten aanzien van de mensen die dit willen uitvoeren.

U heeft op onze aanvullende vragen gereageerd. U geeft aan dat u voorheen altijd ontheffing heeft gehad voor het gebruik van mistnetten. Bovendien heeft u een gecertificeerde zelfstandig vleermuisvanger en iemand in opleiding hiervoor in dienst. Verder wijst u op oneerlijke concurrentie als alleen de Zoogdiervereniging ontheffing heeft voor het gebruik van mistnetten. Deze vereniging haalt vergelijkbare opdrachten binnen als uw ecologisch adviesbureau.

Uw argumenten hebben ons overtuigd dat er onvoldoende grondslag is om dit deel van uw aanvraag te weigeren. De kwaliteitsborging ten aanzien van de noodzaak om vleermuizen te gaan vangen borgt u met uw onderzoeksprotocol. Daarvan is het uitgangspunt dat dit type onderzoek alleen wordt uitgevoerd als dit echt noodzakelijk is om specifieke kennis op te doen over een soort. Om de kwaliteit ten aanzien van de uitvoering van het onderzoek te borgen heeft u specialistische mensen in dienst. Beide uitgangspunten nemen wij als randvoorwaarden in de voorschriften 27 en 28 op voor het gebruik van mistnetten. Tevens nemen we enkele randvoorwaarden over die de Zoogdiervereniging hanteert voor het afgeven van een machtiging om gebruik te maken van de ontheffing van deze vereniging (voorschrift 29 en 31). U meldt 7 werkdagen van te voren het voornemen om vleermuizen te gaan vangen om onze handhavers de mogelijkheid te geven om toe te zien op naleving van de voorschriften. Dit is in voorschrift 30 weergegeven.

Buiten gebouwen vangmiddelen bij zich hebben

In bovenstaande paragrafen geven wij u toestemming om verschillende vangmiddelen te gebruiken. U heeft geen ontheffing gevraagd om deze middelen buiten gebouwen bij u te hebben. Op basis van de Wnb⁵¹ heeft u deze wel nodig. Aangezien wij het gebruik toelaten verlenen wij u tevens een ontheffing om deze middelen buiten bij u te hebben.⁵²

Jaarlijkse plicht om te rapporteren

Jaarlijks levert u een rapportage aan over de uitgevoerde onderzoeken. Dat is nodig vanuit de rapportageplicht over verleende ontheffingen, die wij als bevoegd gezag hebben. Concreet moet u het volgende rapporteren:

- per onderzoek locatie (naam gemeente) en datum,
- per onderzoek het doel daarvan,
- gebruikte vangmiddelen/-methoden,
- afweging tussen gebruikte en alternatieve methoden of middelen, waarmee minder tot geen effecten op soorten en / of verblijfplaatsen optreden,
- de aantallen verstoorde c.q. gedode individuen van een soort (ook als er geen sprake is van opzet),
- het aantal verstoorde of vernielde rust- en verblijfplaatsen van een soort.

Deze zaken geeft u in een spreadsheet per onderzoek en per gemeente weer.

Deze rapportageplicht is in voorschrift 30 weergegeven. De rapportage van een jaar stuurt u ons voor 15 februari van het daarop volgend jaar toe.

---

⁵¹ Wet natuurbescherming, art. 3.24, tweede lid i.c.m. besluit natuurbescherming, art. 3.10 en 3.11.

⁵² Op basis van Wet natuurbescherming, art. 3.25, vierde lid.

Weigering ontheffing

U vraagt tevens ontheffing aan voor alle soorten om nesten, voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen. Tevens vraagt u een ontheffing van het verbod om eieren te rapen of opzettelijk te vernielen.

In uw reactie op onze aanvullende vragen geeft u aan dat bij elk veldecologisch onderzoek het uitgangspunt is dat er zo min mogelijk wordt verstoord. Dat uitgangspunt komt terug in onze voorschriften (9 en 10). Voorschrift 10 en 11 zijn met name gericht op onderzoek in water. Bij het gebruik van het schepnet kan een groot deel van het oppervlaktewater zo verstoord raken dat daarbij zowel eitjes als larven van amfibieën of vissen vernietigd worden. En het voortplantingsbiotoop wordt vaak zo ernstig verstoord dat het enkele weken niet meer geschikt is als voortplantingsbiotoop. We leggen daarom in voorschrift 11 vast dat 50% van het voortplantingsbiotoop ongerept moet blijven. Hierdoor blijft altijd een deel van de aanwezige eitjes en het voortplantingsbiotoop behouden en komt de staat van instandhouding van de lokale populatie niet in gevaar.

Voor vogelsoorten is het niet toegestaan om eieren uit nesten te verwijderen of nesten te beschadigen of te vernielen tijdens de broedperiode. Uit alle informatie in uw aanvraag zien wij geen aanleiding om u hiervoor een ontheffing te verlenen.

Datzelfde geldt ook voor het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van andere soorten. Tijdens ecologisch veldonderzoek is er weliswaar een kleine kans dat dit een keer voorkomt, maar bij de activiteiten wordt de functionele leefomgeving fysiek niet aangetast. U gaat zorgvuldig te werk en draagt er zorg voor dat er zo min mogelijk verstoring optreedt. In de incidentele aantasting van een voortplantings- of rustplaats tijdens ecologisch veldonderzoek zien wij geen overtreding van een verbodsbepaling.

Wat we buiten beschouwing laten

Een aantal zaken komen niet terug die wel in het Activiteitenplan⁵³ beschreven stonden. Zo noemt u in het 'activiteitenplan' dat u, indien nodig, rupsen en libellenlarven meeneemt. Doel daarvan is om deze ter determinatie op te kweken. Tijdens ons overleg in januari hebben wij aangegeven dat wij van plan zijn om hiervoor een ontheffing te weigeren. In het 'onderzoeksprotocol beschermde soorten' heeft u dit niet meer opgenomen. Wij zien dit als een wijziging van de oorspronkelijke aanvraag. Een weigering van dat onderdeel is hierdoor niet nodig. Het achterwege laten van deze handelingen is in overeenstemming met het verbod in de wet. Formeel geldt dit uitsluitend voor de soorten die beschermd zijn vanuit het verdrag van Bern of de Habitatrichtlijn. Om duidelijkheid te geven hierover hebben we in voorschrift 14 aangegeven dat het niet is toegestaan om libellenlarven of rupsen mee te nemen om deze op te kweken. Het vergt grote deskundigheid om libellenlarven of rupsen van de strenger beschermde soorten te onderscheiden van de overige beschermde soorten. Door te weinig deskundigheid op dit vlak (reden om ze mee te willen nemen) is het risico op verwisseling tussen de strenger beschermde en overige beschermde soorten groot. Als die deskundigheid in het veld wel aanwezig is, dan is er geen noodzaak om ze thuis op te kweken.

C1.3 Alternatievenafweging

In de aanvraag wordt als alternatief genoemd dat ecologisch onderzoek achterwege gelaten kan worden. Hiermee wordt overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb voorkomen. Dit is echter geen alternatief voor de methode en het middel van onderzoek.

Het is duidelijk dat je alleen door ecologisch veldonderzoek informatie over de beschermde soorten kunt vergaren. De methode en de middelen die je daarvoor hanteert biedt wel diverse mogelijkheden. Afhankelijk van de doelstelling van het onderzoek en de innovaties op het gebied van onderzoeksmethodes is traditioneel veldonderzoek niet altijd de beste optie. Technieken als eDNA zijn minder tot niet invasief en leidt niet tot verstoring of vernietiging van voortplantings- of rustplaatsen. Deze techniek wordt steeds verder verbeterd en de toepassingen worden uitgebreid.

---

⁵³ Kuiters, R. 2019. Activiteitenplan Aanvraag Onderzoeksontheffing. 18 juni 2019. NatuurInclusief, Borculo

U weegt de mogelijkheden per onderzoek af, waarbij u steeds na gaat met welke methode u de doelstelling van het onderzoek bereikt en de minste verstoring van natuur oplevert. Door de aard van de aanvraag is het niet mogelijk om dit op voorhand verder in te kaderen. U hanteert een onderzoeksprotocol die u regelmatig controleert, aanvult of aanpast. Daarmee borgt u een continu proces van aanpassen van het onderzoeksprotocol aan de nieuwste stand van onderzoeksmethoden en middelen. Om te borgen dat het onderzoeksprotocol daadwerkelijk actueel blijft en uitgaat van de nieuwste inzichten leggen we in voorschrift 8 vast dat een aangepast onderzoeksprotocol aan ons moet voorleggen ter goedkeuring.

C1.4 Wettelijk belang

In het aanvraagformulier heeft u twee wettelijke belangen aangekruist. Het ecologisch onderzoek is volgens de aanvraag nodig 'in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats' en 'voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van soorten of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten'.

In de reactie op onze aanvullende vragen licht u alleen het eerste belang toe. U geeft aan dat het doel van het ecologisch veldonderzoek de bescherming is van beschermde soorten in een gebied. Vaak zijn er maatregelen nodig om voorkomende soorten in het gebied te behouden en de gunstige staat van instandhouding te borgen. Daarnaast draagt dit type onderzoek bij aan de kennisopbouw over het landelijk voorkomen van beschermde soortgroepen. Vaak geven deze onderzoeken ook meer inzicht in het gedrag van soorten en het gebruik door hen van het landschap.

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang 'bescherming van de wilde flora of fauna ...etc. voldoende is aangetoond. Het doen van ecologisch onderzoek draagt bij aan het beschermen en in stand houden van wilde flora, fauna en natuurlijke habitats.

Het tweede belang, genoemd op het aanvraagformulier, komt niet echt naar voren in de aangeleverde informatie. Voor de afhandeling van de aanvraag is dit verder niet meer relevant, nu het eerste belang voldoende is aangetoond.

C1.5 Beoordeling staat van instandhouding

In de aanvraag wordt voor alle soortgroepen aangegeven dat het onderzoek beperkt is in tijd en ruimte. De verstoring van soorten en beschadiging van rust- en voortplantingsplaatsen is slechts van tijdelijke duur. Er worden geen individuen van soorten aan de natuur onttrokken. De gunstige staat van instandhouding komt niet in het geding.

C1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb⁵⁴ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

C1.7 Eindconclusie toetsing

De gevraagde ontheffing van de verbodsbepalingen verlenen we gedeeltelijk. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Bij elk ecologisch veldonderzoek wordt afgewogen of er een andere bevredigende oplossing voor handen is voor de onderzoeksmethode en het vangmiddel, waarbij geen of minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang aanwezig om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

Voor een aantal verbodsbepalingen weigeren wij de ontheffing, omdat er geen sprake is van een verbodsovertreding of omdat er op basis van de aanvraag geen aanleiding is hiervoor ontheffing te verlenen.

---

⁵⁴ Art. 1.10, derde lid Wnb

C1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb⁵⁵. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

C2 Adviezen

C2.1 Bespreking van adviezen

Burgemeester en Wethouders van alle gemeenten in de Provincie Overijssel zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen op de aanvraag. Op 8 augustus 2019⁵⁶ heeft de gemeente Steenwijkerland haar reactie toe gestuurd.

De gemeente Steenwijkerland heeft onderstaande opmerkingen op het 'Activiteitenplan Aanvraag Onderzoeksontheffing'.

- Onderdeel 5 'Vleermuizen': artikel 3.5 eveneens toepassen voor vleermuizen in het stedelijk gebied. Het staat er (voor zover wij kunnen beoordelen) al in, maar wij onderstrepen de noodzaak hiervan.
- Onderdeel '9 Vogels': ook hierin opnemen artikel 3.3, lid 1 (vangen).

De reactie op onderdeel 5 hebben wij ter kennisgeving aangenomen. Artikel 3.5 is op elke onderzoekssituatie van toepassing. De opmerking over onderdeel 9 nemen wij niet over. De aanvrager heeft geen ontheffing gevraagd voor het vangen van vogels. Wij beoordelen uitsluitend de activiteiten die zijn aangevraagd.

D Slotconclusie

Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde ontheffing voor het doen van ecologisch (inventarisatie)onderzoek in de Provincie Overijssel te verlenen. Om de bescherming van natuurwaarden zo goed mogelijk te borgen verbinden wij aan de ontheffing voorschriften.

---

⁵⁵ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

⁵⁶ Ons kenmerk 2019/0240906

BIJLAGE 3 – Onderzoeksprotocol beschermde soorten – prov. Overijssel

Losse bijlage toegevoegd!

Deze bijlage bestaat uit het meest recente onderzoeksprotocol van het ecologisch adviesbureau NatuurInclusief. Het betreft de versie 2020 (ons kenmerk 2020/0131096). Dit onderzoeksprotocol geeft informatie over beschermde soorten die het meest voorkomen bij de onderzoeken door NatuurInclusief. Per soort of soortgroep staan de mogelijke onderzoeksmethodes waarbij een afweging gemaakt wordt wat de beste methode is. Het protocol wordt regelmatig gecontroleerd en aangepast door het ecologisch adviesbureau.

De beschreven (vang)middelen en inventarisatiemethoden zijn gebaseerd op in het ecologisch werkveld bestaande en beproefde protocollen, handleidingen en dergelijke. Per doelstelling van een ecologisch onderzoek is altijd de vraag aan de orde met welke methode en middelen deze bereikt kan worden met de minste verstoring van soorten en verblijfplaatsen.

BIJLAGE 4 – Ethische 'richtlijnen vangen en hanteren van vleermuizen'

Versie: 27 januari 2009

Vangen algemeen

- Te allen tijde is de vangleider verantwoordelijk voor het verloop van een vangactie. Hij/zij neemt wanneer nodig werkzaamheden van helpers over, of sluit (tijdelijk) de vangmiddelen.
- Er wordt van te voren ingeschat hoeveel vangmiddelen door de vanggroep beheersbaar zijn. Bij onverwachte grotere aantallen vangsten worden vangmiddelen (tijdelijk) onklaar gemaakt.
- Binnen een straal van 40 meter rond zomerverblijven van meervleermuis *Myotis dascycneme*, ingekorven vleermuis *Myotis emarginatus*, laatvlieger *Eptesicus serotinus*, vale vleermuis *Myotis myotis* of tweekleurige vleermuis *Vespertilio murinus* wordt niet gevangen. Hieronder valt ook het afvangen van zomerverblijven. Dit, omdat deze soorten zeer trouw aan hun verblijfplaats zijn.
- Een vangmiddel wordt zodanig opgezet, dat het snel dichtgeschoven kan worden als het vangstsucces groter is dan de verwerkingssnelheid.
- Een vangmiddel wordt zodanig opgezet, dat een vleermuis snel binnen handbereik gebracht kan worden zonder het dier in gevaar te brengen.
- Open mistnetten worden ten minste 1 keer per 10 minuten gecontroleerd op nieuw ingevlogen vleermuizen. Bij groot vangstsucces wordt de frequentie opgevoerd. Bij de plaatsing van de vangmiddelen wordt ervoor gezorgd dat deze controlesnelheid mogelijk is.
- Vleermuizen worden in minder dan 2 minuten uit het net bevrijd. Vleermuizen waarbij dit niet lukt, krijgen een spoedbehandeling. Ofwel een ervaren vanger neemt het dier over en maakt dit los, ofwel het dier wordt bevrijd door de draden waarmee het dier verward zit los te knippen. Een schaar dient binnen handbereik te zijn.
- Alle gevangen vleermuizen moeten uiterlijk een uur na de vangst weer worden vrijgelaten. Als er een speciale reden is om het dier langer vast te houden (bijvoorbeeld telemetrie) dan is bijvoeding vereist. Het is daarom aan te raden bijvoorbeeld meelwormen mee te nemen.
- Zwangere of lacterende vrouwtjes krijgen een spoedbehandeling. Ze worden zo snel als mogelijk, maar tenminste binnen een half uur na de vangst vrijgelaten.
- Hoogzwangere vrouwtjes en vrouwtjes met aanhangend jong worden direct vrijgelaten.
- Bij vrijlating krijgen de dieren de gelegenheid zelfstandig weg te vliegen. Eventueel worden ze op een boom of muur geplaatst.
- Afkoeling van dieren wordt voorkomen, bijvoorbeeld door ze niet op de tocht te hangen.
- Afgekoelde dieren worden opgewarmd voor vrijlating.

Vangen in de buurt van verblijf of vliegroute

- Een vangsteam in de buurt van een bekend verblijf dient uit minimaal 2 mensen te bestaan.
- Om verstoring van vliegroutes te voorkomen wordt een route óf alleen in de avondtrek óf alleen in de ochtendtrek afgevangen.

Vangen boven water

- De vangleider is verantwoordelijk voor het welzijn van de dieren. Deze heeft dus zelf ook een waadpak aan en een zwmband klaarliggen, zodat hij te hulp kan schieten als dat nodig is.
- Er wordt gezorgd voor een lijn over het water voor de veiligheid van de vangers in het water. Tevens kan deze lijn gebruikt worden om zich snel door het water te verplaatsen. De tijd dat een vleermuis gevangen zit wordt hiermee bekort.
- Een waternet mag nooit onbemand staan, dus alleen in combinatie met andere vangmiddelen als het waternet bemand kan blijven. Bij de inrichting van de vangplaats wordt ervoor gezorgd dat continu toezicht mogelijk is.
- Er wordt speciale zorg besteed om te voorkomen dat dieren te water raken tijdens het vangen.

Bron: <http://vleermuizenvangen.nl/vangststelsel/ethische-richtlijnen>

BIJLAGE 5 – Desinfectie protocol veldwerk, RAVON

Achtergrond

De huidziekte **chytridiomycose**, veroorzaakt door de schimmel *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd) en *B. salamandrivorans* (Bsal), veroorzaakt wereldwijd massale sterfte onder amfibieën, ook in Europa en in Nederland. In Nederland is de vuursalamander door introductie van de invasieve schimmel Bsal bijna uitgestorven. De schimmel is ook bij kamsalamander, Alpenwatersalamander en kleine watersalamander vastgesteld en kan sterfte bij deze soorten veroorzaken. Ook is vanaf 2010 **ranavirus** op meerdere plaatsen in Nederland aangetoond. Er zijn verschillende varianten van het ranavirus die ziekte kunnen veroorzaken bij vissen, amfibieën of reptielen. Ook herpesvirussen, *Saprolegnia*, *amphibiothecum* en nog vele andere ziekteverwekkers kunnen ziekte en sterfte bij amfibieën veroorzaken. Bovengenoemde amfibieziektes zijn niet schadelijk voor mensen.

Er komt steeds meer kennis over en belangstelling voor ziektes bij amfibieën die populaties kunnen bedreigen. Het is voornamelijk evident dat de mens een belangrijke rol speelt als verspreider van ziektes. Ongemerkt kunnen aan schoenzolen, schepnetten en emmers ziekteverwekkers van de ene naar de andere locatie worden gebracht. Om die reden kunnen activiteiten in het veld een potentieel risico vormen voor amfibieën.

Eenvoudige desinfectiemaatregelen die kleding en veldmaterialen ontsmetten zijn zeer effectief in het verminderen van de verspreiding van ziekteverwekkers naar nu nog 'schone' gebieden. In dit advies treft u eenvoudige, preventieve maatregelen aan die u kunt nemen. Dit advies richt zich alleen op de 'standaard' veldonderzoeksmethoden. Bij het verplaatsen van dieren is ook een grote kans op het verspreiden van ziektes. Wanneer herintroducties, verplaatsingen van dieren, etc. uitgevoerd worden gelden strengere hygiëne-eisen.

Het wordt aangeraden óók veldmaterialen te desinfecteren die gebruikt worden bij andere werkzaamheden in aquatische milieus, zoals o.a. onderzoek naar vissen, macrofauna en waterplanten.

© [REDACTED] (RAVON)

© [REDACTED] (RAVON)

© [REDACTED] (RAVON)

Referenties:

[REDACTED] et al. (2003). DOI: [10.3354/dao057255](https://doi.org/10.3354/dao057255)

[REDACTED] et al. (2017). DOI: [10.1371/journal.pone.0186269](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0186269)

Contact met RAVON: ziektes@ravon.nl

Advies:

- Hanteer amfibieën alleen als het echt noodzakelijk is. Er zijn geen beperkingen in het veld, zolang u voorzorgsmaatregelen neemt.
- Neem ook hygiënemaatregelen in acht als u met vissen, aquatische macrofauna, waterplanten of met reptielen in vochtige terreinen werkt (en de amfibieën ongemoeid laat).
- Amfibieën moeten altijd weer op de exacte vangstlocatie worden losgelaten.
- Als uw handen in contact komen met water of met amfibieën moeten wegwerphandschoenen (poederloos) worden gedragen. Nitril handschoenen (Eco Nitrile PF250) worden aangeraden vanwege het afdodend effect op Bd en Bsal. Neem ook desinfecterende handgel (ongeparfumeerd) mee.
- Alle materialen die tussen verschillende locaties¹ gebruikt worden, moeten worden gedesinfecteerd.
- Als u het water in bent gelopen, of contact hebt gemaakt met het water (of modder), moeten schoenen/laarzen/waadpak worden gedesinfecteerd.
- Parkeer uw auto iets verderop op een verhard pad en niet op (zachte modderige) vegetatie.
- Bd overleeft een korte periode (4 uur) van droogte niet, maar ranavirus en Bsal kunnen wel langer in leven blijven op droge oppervlakten. Het 4 uur laten drogen van je veldmaterialen tussen veldbezoeken door is dus voldoende effectief tegen Bd, maar niet volledig tegen ranavirus en Bsal.
- Dode en/of zieke amfibieën hebben een grote kans op de aanwezigheid van amfibieziektes en moeten daarom voorzichtig behandeld worden. Hanteer ze enkel met handschoenen, rapporteer zieke dieren en neem dode dieren mee (in een dubbele plastic zak). Neem bij het aantreffen van dode salamanders direct contact op met RAVON en meld ook vondsten van ziek uitziende dieren. Let op: het meenemen van dieren kan enkel wanneer u daarvoor een geldige ontheffing heeft. Neem contact op met RAVON voor meer informatie.

Reinigen en desinfecteren:

- Gebruik bij voorkeur 2 (of meer) sets materialen, zodat er geen chemicaliën gebruikt hoeven te worden in het veld.
- Borstel plantenresten, modderkluiten, etc. af op de veldlocatie.
- Spoel met water. Water uit een poel of vijver is prima. Zorg dat de materialen zo schoon mogelijk zijn.
- Desinfecteer materialen op onderstaande manier, bij voorkeur thuis, en anders op ruime afstand van het oppervlaktewater en probeer geen residu in het milieu te laten komen. Gebruik bijvoorbeeld een emmer of bak om in te desinfecteren en voer de oplossing thuis op de voorgeschreven manier af.
- Aangeraden ontsmettingsmiddelen zijn Virkon S (1% oplossing, gedurende ten minste 2 min.), bleek (minimaal 4% natriumhypochloriet) en 70% ethanol of spiritus (85% ethanol)². De minimale inwerktijd voor natriumhypochloriet en ethanol is respectievelijk 5 en 1 minuut. Gebruik altijd verse oplossingen.
- Spoel de materialen na desinfectie goed na met schoon (leiding)water.
- Was uw handen met een desinfectans en/of desinfecteer uw handen met een ongeparfumeerde desinfecterende handgel, verkrijgbaar bij vrijwel alle supermarkten en drogisten.

¹ Een locatie wordt gedefinieerd als een unieke poel of een bekensysteem die/dat niet in directe verbinding staat met ander oppervlaktewater.

² Niet alle middelen mogen buitenhuis gebruikt worden en de regelgeving hieromtrent verandert regelmatig, houd hier rekening mee bij het te gebruiken ontsmettingsmiddel. Het is enkel toegestaan Virkon S te gebruiken in 'ruimtes bestemd voor het verblijf van mensen', en dus niet in de open lucht.